

ŠAFRAN-BERBEROVIĆ, Marika, slikarica (Zagreb, 27. XI. 1935). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1960 (I. Režek). Njezini interijeri, mrtve prirode i portreti, te biblijski motivi odlikuju se svijetlom, profinjenošću paletom i smjelim kompozicijskim rješenjima. — Samostalno izlagala u Zagrebu (1964, 1970, 1978, 1984) i Čakovcu (1970–93).

LIT.: J. Baldani, *Senzibilne meditacije Marike Šafra Berberović* (katalog), Zagreb 1978. — J. Ricov, *Marika Šafra Berberović i Osman Berberović* (katalog), Čakovec 1993. D. Hé.

ŠAFRANIĆ-MACOLIĆ, Nevenka, slikarica (Zagreb, 1. XII. 1942). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1968 (I. Šebalj). Lik. pedagoginja u Zagrebu i članica »Ateliera Brezovica«. U početku slika u duhu angažirane figuracije; potom u aktovima, sukobom organskih i geometrijskih elemenata, gradi kompozicije naglašene nadrealnosti i erotičnosti (ciklus *Viđenja*, 1985). Bavi se crtežom, osobito pastelom te grafičkim oblikovanjem. Samostalno izlagala u Rabu i Zagrebu.

LIT.: G. Quien, *Nevenka Šafranić Macolić* (katalog), Zagreb 1985. — M. Zuccon-Martić, *Nevenka Macolić, ilustracije* (katalog), Zagreb 1988. Ž. Sa.

ŠAGOVINA, ruševine srednjovj. grada sa šancem, na uzvisini kraj istoimenoga sela, SZ od Cernika. Bio je posjed Andrije Drežničkoga, a od 1527. Nikole Ostrožića; 1537. grad su obnovili Turci.

LIT.: G. Szabo, SG, str. 123.

ŠAINA, Vinko, slikar (Pula, 12. XII. 1953). Završio Školu primijenjene umjetnosti 1972. u Splitu. Hladnim koloritom slika geometrizirane krajolike na način apstraktnoga ekspresionizma (*Vrijeme bez vremena*, 1984; *Signal 92*, 1992). Bavi se grafičkim oblikovanjem i zidnim dekoracijama. U Labinu restaurirao crkvu Gospe od Karmela iz 1615. koju koristi za svoju Galeriju »Alvona«. — Samostalno izlagao u Labinu, Rovinju, Torinu, Puli, Poreču, Opatiji, Padovi, Stuttgartu i Kirchdorfu.

LIT.: G. Ostojić-Cvajner, *Vinko Šaina* (katalog), Poreč 1984. — D. Načinović, *Vinko Šaina* (katalog), Kirchdorf 1994. K. Ma.

ŠANDALJA, prapov. nalazište kraj Pule. Pripadaju mu krška šupljina Šandalja I (otkrivena 1961) i tzv. fosilna špilja Šandalja II (otkrivena 1962). Š. I. ispunjena je raznim sedimentima; izdvojeni su primitivni artefakti tzv. udarnog oruđa ili udarača od kremene volutice te preparirane životinjske goljenice i donje čeljusti. Artefakti pokazuju vrlo primitivnu koštanu kulturu i svjedoče o prvome pojavljivanju fosilnih ljudi na tlu Europe u razdoblju od ← 2,5 mil. do ← 800 000. — U Šandalji II. su mnogobrojni nalazi gravettienke kulture (kosti raznih lovnih životinja i ostaci gornjopleistocenskih fosilnih ljudi). Utvrđeno je da su svi ostaci stari 12 300 godina, dok su donji slojevi špilje s ognjištima, kremenim i koštanim artefaktima te ostacima faune stari 28 000 godina. Š. je jedno od najvažnijih prapov. nalazišta u JI Europi.

LIT.: M. Malez, O značenju otkrića ostataka roda *Homo* u naslagama vilafranka Šandalje I kod Pule, Rad JAZU, 1975, 371. — *Isti*, Otkriće najstarijeg kamenog oruđa u južnoj Istri, Jadranski zbornik, 1973–75, 9. — *Isti*, Paleolitsko i mezolitsko doba u Hrvatskoj, u knjizi:

Praistorija jugoslavenskih zemalja, I, Sarajevo 1979. — *Isti*, Pregled paleolitičkih i mezolitičkih kultura na području Istre, u knjizi: Arheološka istraživanja u Istri i Hrvatskom primorju, Pula 1987. Br. Ma.

ŠANDOR, Reska, slikarica (Jasenovac, 11. X. 1879 — Zagreb, 10. I. 1944). Studirala je slikarstvo na Akademiji u Zagrebu (1918–24) kod F. Kovačevića, B. Čikoša-Sesije i M. Vanke. Slikala je realistično, u skladnu koloritu: u ulju stilizirane figuralne kompozicije (*Pjesma, Iz narodne pjesme*), portrete (*Majka i dijete*), svakidašnje prizore (*U zagrebačkoj tržnici*) i u akvarelu krajolike (*Kraljevac, Žitno polje*). Samostalno izlagala u Zagrebu 1925. i 1928. Sudjelovala na izložbi »Polu vijeka hrvatske umjetnosti« (Zagreb, 1938/39) i na »Izložbi jugoslavenskih slikara« u Liverpoolu 1939.

LIT.: K. Mesarić, Izložba T. Šandorove, Hrvatska metropola, 1925, 38, str. 445. — Izložba hrvatskih slikara, Svijet, 1928, 24, str. 503. — M. Peić i B. Rauter, Zagreb kak imam te rad (katalog), Zagreb 1994. — Odjeci simbolizma u Hrvatskom slikarstvu i kiparstvu (katalog), Zagreb 1994. V. Fo.

ŠANDROVAC, selo S od Bjelovara. Župnu crkvu Sv. Marije (1886) ukrašuju zidne slike O. Ivekovića (1904). — U okolici su tri gradišta (jedno se nalazi na položaju Hajtićev stol).

ŠANTEK, Dragutin, kipar (Novakovci, 26. X. 1945). Završio kiparstvo na Višoj školi za primijenjenu umjetnost u Beču. U početku načinom modeliranja i zatvorenim oblicima stvara na tragu Meštrovića (*Pan*, 1985). Dramatičan ekspresionizam vidljiv je na motivima sa sakralnim temama (*Pietà*, 1985; *Postaje križnoga puta*, 1985–90). Njegove su skulpture postavljene na javnim prostorima u Našicama (*Pjesma stvorova*, 1982. i portret *Dore Pejačević*, 1984) te u Beču na kući gdje se nalazio Collegium Croaticum (*Juraj Križanić*, 1993). Bavi se keramikom. — Samostalno izlagao u Beču, Antwerpenu, Hannoveru, Mödlingu i Florou. K. Ma.

ŠARENGRAD, naselje na desnoj obali Dunava u Srijemu. Arheol. nalazi potječu iz halštatskoga, latenskoga i rim. doba te iz sr. vijeka (posude). Srednjovj. burg *Athya* (*Ochin*, poslije *Wotschin*) spominje se od 1405. u posjedu Ivana Morovićkoga. Građen je od opeke; opasan jarkom. Očuvani su gotički detalji (rebra, konzole). Od 1526. u tur. posjedu.

Uz franjevački samostan četverokutne osnove (obnovljen u XVIII. st.) s klaustrum nalazi se gotička jednobrodna župna crkva Sv. Petra i Pavla; oštećena od Turaka, barokizirana 1683. Uz poligonalno svetište s potpornjima diže se gotički zvonik od opeke. U klasicistički portal uklopljen je gotički dovratnik. Figuralni kapiteli, dovratnici i biljni motivi na sediljama upućuju na kasnu gotiku. U crkvi je oprema iz razdoblja XVII–XIX. st.: barokni oltari, propovjedaonica, slika Marije Brunske (1775), Sv. Ante Padovanski, rad M. Melkha (1721), orgulje (1823), pacifikal (1650), kalež (1765), kazula i velum (XVIII. st.), misal sa srebrnim okovom (1731), kasnogotička kadionica. U samostanu je muzejska zbirka kulturnopov., etnograf. i arheol. predmeta, te velika peć iz Pečuha (1780). — U parohijskoj pravosl. crkvi *Arhandela Mihaila i Gavrila* (1805) nalazi se namještaj iz